

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir.

CEZASIZLIKLA MÜCADELE EğİTİMİ REHBERİ

KOLAYLAŖTIRICI KILAVUZU

Cezasızlıkla Mücadelede Güçbirliği Ağı

Hazırlayanlar

Av. Hasan Kemal Elban

Av. Hülya Dinçer

Av. Furkan Açıkgöz

CEZASIZLIKLA
MÜCADELEDE
GÜÇBİRLİĞİ

Kapasite
Geliştirme
Derneği

CEZASIZLIKLA MÜCADELE EĞİTİMİ REHBERİ

KOLAYLAŞTIRICI KILAVUZU

Cezasızlıkla Mücadelede Güçbirliği Ağı

Hazırlayanlar

Av. Hasan Kemal Elban

Av. Hülya Dinçer

Av. Furkan Açıkgöz

CEZASIZLIKLA
MÜCADELEDE
GÜÇBİRLİĞİ

CEZASIZLIKLA MÜCADELE EĞİTİMİ REHBERİ

KOLAYLAŞTIRICI KILAVUZU

Ocak 2021, Ankara

Cezasızlıkla Mücadelede Güçbirliği Ağı

KAPASİTE GELİŞTİRME DERNEĞİ

Tunus Caddesi 87/8 Kavaklıdere/ANKARA
Telefon/Faks: +90 (312) 468 84 60

E-posta: kaged@kaged.org.tr
Web: www.kaged.org.tr

Hazırlayanlar

Av. Hasan Kemal Elban
Av. Hülya Dinçer
Av. Furkan Açıköz

Grafik Tasarım ve Basım

BULUŞ Tasarım ve Matbaacılık Hizmetleri San. Tic., Ankara
Tel: (312) 222 44 06 • Faks: (312) 222 44 07
www.bulustasarim.com.tr

Bu yayın, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen, Merkezi Finans ve İhale Birimi yöneticiliğinde KAGED ve Sivil Toplum Geliştirme Merkezi tarafından yürütülen "Örgütlenme Özgürlüğü ve Katılım Hakkının Daha Fazla Geliştirilmesi İçin Sivil Toplum Örgütleri ve Sivil Ağların Kapasitesinin Geliştirilmesi" projesi kapsamında yayınlanmıştır. Avrupa Birliği ve Merkezi Finans ve İhale Birimi'nin resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

EĞİTİM HAZIRLIK ÖN OTURUMLAR

I- EĞİTİM PROGRAMININ AÇILIŐ OTURUMU

Kolaylaştırıcı Notları

Eđitim programları genellikle dűzenleyici ve varsa destekleyici őrđtlerin temsilcilerinden oluŐan bir ila ű kiŐinin konuŐması ile ačílır.

Bu bűlűm ačílıŐ konuŐması yapacak kiŐi sayısına gűre, **10 – 30 dakika** arasında planlanmalıdır.

II- EĞİTİM PROGRAMININ TANITIM OTURUMU

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI

 OTURUM AKIŞI	<ul style="list-style-type: none">■ Eğitim takımı ve eğitimcilerin tanıtılması■ Katılımcıların kendilerini tanıtmaları ve beklentileri hakkında açıklamada bulunmaları■ Eğitim programının tanıtılması■ Eğitim sürecinde uyulacak temel kuralların belirlenmesi
 TOPLAM SÜRE	<ul style="list-style-type: none">■ 45 dakika
 EĞİTİM MEKANI	<ul style="list-style-type: none">■ Program online olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.
 EKİPMAN	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı■ Dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi aydınlatılmış bir oda.
Eğitim materyalleri	
Kolaylaştırıcılar için arka plan okuma	
Katılımcılara verilecek belge	Eğitim programı
 ÖĞRENME HEDEFLERİ	<p>Bu oturumun sonunda, katılımcılar:</p> <ul style="list-style-type: none">■ Kendilerini ve insan hakları alanındaki deneyimlerini tanıtacak ve eğitimden beklentilerini ifade edecek;■ Eğitim programına dair genel bilgi edinecek;■ Eğitimin kilit hedeflerini ve eğitim boyunca uymaları gereken kuralları tanıyacaklardır.

1. Aşama:

Eğitim takımı ve eğitimcilerin tanıtımı

 Süre 5 dakika

- Lider kolaylaştırıcının katılımcıları selamlaması ve kısa bir sunuş yapması; kendisini geliştirmesi ve
- Her kolaylaştırıcının kendisini kısaca tanıtması.

2. Aşama:

Katılımcıların kendilerini tanıtması ve beklentilerine ilişkin açıklamada bulunmaları

 Süre 30 dakika

- Katılımcılara kendilerini aşağıdaki şekilde kısaca tanıtmalarını isteyin (katılımcı başına 1' ila 1'30"):
 - İsim ve alanda yaptıkları çalışmalar;
 - Cezasızlıkla ilgili herhangi bir deneyimleri oldu mu? (olduysa nasıl?) ve
 - Bu eğitim programından ne bekliyorlar?
- Toparlama

3. Aşama:

Eğitim programının tanıtımı

 Süre 5 dakika

- Eğitim programının amaçlarını açıklayın;
- Eğitim programının ana hatlarını tanıtın ve eğitimler sırasında uygulanacak yöntemi açıklayın (katılımcı, özetler ve bilgilendirmeler; rol play ve grup çalışmaları; değerlendirme ve geri bildirim, vb.);
- Eğitimin bilgi, fikir ve deneyim paylaşımı bakımından bir fırsat olduğu ve bu bağlamda oturum aralarında da bu fırsatın kullanılmasının önemine vurgu yapın.

4. Aşama:

Eğitim süresince katılımcılarca izlenmesi beklenen kurallar

 Süre 5 dakika

- Eğitim programının amaçlarını açıklayın ve bu amaçlara ulaşabilmek için katılımcılardan:
 - Eğitimin yararlı olabilmesi için bütün oturumlara katılım göstermeleri;
 - Eğitim online olarak planlandığından herhangi bir bağlantı sorunu yaşanmaması için en azından oturumun başlamasından 5 dakika önce zoom odasında hazır bulunmaya çalışılması, oturum başladıktan sonra katılımın mümkün olmayacağı;
 - Oturum boyunca cep telefonu ile konuşma ve mesajlaşma yapılamayacağı;
 - Katılımcıların söz alma, konuşma, fikir paylaşma ve soru sorma vb. konularında ortaklaştığı herhangi bir kurs kuralı da dahil edilecek.

OTURUM AKIŞI

BÖLÜM 1

ULUSLARARASI CEZA HUKUKUNUN
GELİŞİM DİNAMİKLERİ ÜZERİNDEN
CEZASIZLIĞI KAVRAMAK

MODÜL 1

ULUSLARARASI CEZA HUKUKUNUN
GELİŞİM DİNAMİKLERİ ÜZERİNDEN
CEZASIZLIĞI ANLAMAK

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 OTURUM AKIŞ PLANI	<ul style="list-style-type: none">■ Kısa video gösterimi■ Hazırlık sorularının sorulması;■ Modül konusunda slayt sunumu;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 TOPLAM SÜRE	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 EĞİTİM MEKANI	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 EKİPMAN	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ güncel bir Zoom Programı
 GÖRSEL MATERYALLER	<ul style="list-style-type: none">■ Film :<ul style="list-style-type: none">o Nuremberg (2000)
 KATILIMCILARA DAĞITILACAK YARDIMCI BELGELER	Değerlendirme testi.

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül I oturumunun sonunda katılımcıların

- Uluslararası ceza hukukunun tarihsel gelişimi ve uluslararası ceza mahkemelerinin uygulamalarını;
- Uluslararası ceza hukuku ile cezasızlık pratikleri arasındaki ilişkiyi;
- Uluslararası ceza hukukunu harekete geçirecek nitelikte olmayan ağır insan hakları ihlalleri ile başa çıkabilmek bakımından kendine af uygulamalarına karşı cezasızlıkla mücadele pratiklerinin yükselişini; ve
- Soğuk savaşın sona ermesi sonrası geçiş dönemi adaletine yönelik çabalarla cezasızlıkla mücadelenin yükselişi arasındaki ilişki ile
- Cezasızlıkla mücadelenin yükselişinin normatif sonuçları

hakkında temel bilgileri edinmesi hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sına testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sına testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 6 dakika

Nürnberg yargılamaları üzerine kısa video

- Nürnberg yargılamalarına ilişkin ("Nürnberg Mahkemeleri'nin 75. yıl dönümü- 'Babam ölüm cezasını hak etmişti' - BBC News Türkçe") kısa bir video izleyeceklerini açıklayın.

Adımlar	Adım 2	 Süre 4 dakika
Grup etkinliği – ısınma soruları		
	<ul style="list-style-type: none">▪ Rehberdeki Modül 1'nin başında verilen ısınma sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.	
Adımlar	Adım 3	 Süre 30 dakika
İnteraktif sunum		
	<ul style="list-style-type: none">▪ Sunumun amacını açıklayın;▪ Uluslararası ceza hukuku ile cezasızlıkla mücadele hareketinin tarihsel gelişimine yönelik sunumunuzu gerçekleştirin;▪ Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.	
Adımlar	Adım 4	 Süre 5 dakika
Konuyu toparlama		
	<ul style="list-style-type: none">▪ Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.	
Adımlar	Adım 5	 Süre 15 dakika
Soru Cevap Testi		
	<ul style="list-style-type: none">▪ Hazırladığınız testi ekrana getirin ve soru ve seçenekleri belirterek doğru seçeneği söylemelerini isteyin.	

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

Uluslararası Ceza Hukuku - Deneme Testi

1) I. Dünya Savaşı sonrası savaş suçlularını yargılama girişimleri nerelerde oldu?

- a) Londra ve Roma
- b) Lahey ve Nürnberg
- c) Leipzig ve İstanbul
- d) Saraybosna ve Viyana

2) Leipzig yargılamasının başarısızlık nedeni neydi?

- a) Britanya'nın Alman İmparatoru Wilhelm'i savaş suçlusunu olarak yargılama konusundaki ısrarları;
- b) Müttefiklerin Almanlara aşağılayıcı barış koşulları dayatmış olması;
- c) Leipzig'de savaş suçlularını yargılayacak mahkemeye insanlığa karşı suç kategorisini yargılama yetkisi verilmemiş olması;
- d) Yargılamanın uluslararası bir ceza mahkemesi tarafından değil bir Alman mahkemesi tarafından yapılması;

3) I. Dünya Savaşı sonrası Osmanlı İmparatorluğu'nun 1919 yılında İstanbul'da kurduğu mahkeme Osmanlı yöneticilerinin savaş sırasında işledikleri hangi suçları yargıladılar?

- a) Çanakkale'de işledikleri savaş suçlarını;
- b) Sarıkamış'ta onbinlerce askerin soğuktan ölmesi nedeniyle cinayet suçundan;
- c) Osmanlı Ermenilerinin tehciri ile kırımını nedeniyle insanlığa karşı suçlardan;
- d) Hepsisi

4) II. Dünya Savaşı sonrası Alman savaş suçlularının yargılanmasına hangi uluslararası anlaşmayla karar verildi?

- a) Birleşmiş Milletler Şartı;
- b) Yalta Antlaşması;
- c) Londra Antlaşması;
- d) Nürnberg Şartı.

5) Londra (Nürnberg) Şartı uyarınca Alman savaş suçluları hangi suçlardan yargılanmıştır?

- a) Barışa karşı suçlardan;
- b) Savaş suçlarından;
- c) İnsanlığa karşı suçlardan;
- d) Hepsisi.

6) Uluslararası ceza hukuku uyarınca öngörülen suçların sorumlusu kimdir?

- a) Uluslararası suçları işlemiş Devletin halkı;
- b) Uluslararası suçları işlemiş Devlet;
- c) Uluslararası suçları işlemiş bireyler;
- d) Hepsisi.

7) Aşağıdakilerden hangisi uluslararası suçların unsurlarından değildir?

- a) Bir uluslararası suçu işlemek üzere en az iki kişi tarafından yapılmış ortak bir planın varlığı;
- b) **Hiyerarşik üstün emri;**
- c) Suçun bilerek ve isteyerek işlenmesi;
- d) Kitlesel şiddetin varlığı

Grup Etkinliği 1.2

Seçenek Sorular

- ▶ **Dünya Savaşı sonrasında insanlığa karşı suçların yargılanması girişimleri neden başarısız olmuştur?**
- ▶ **Uluslararası hukukta insanlığa karşı suçlar kategorisinin oluşturulmasının savaş ya da iç savaş ortamlarında işlenen suçların cezalandırılabilirliğine ne tür pratik etkisi bulunmaktadır?**
- ▶ **Nürnberg Yargılamalarının sonucu verilen kararların hukuki zafiyet ve tutarsızlıkları hangi konularda ortaya çıkmaktadır?**
- ▶ **Uluslararası ceza hukuku ile ulusal ceza hukuk sistemlerinin ayrıştıkları konular nelerdir?**
- ▶ **Cezasızlık kavramı ile af yasaları arasında ne gibi bir bağlantı vardır?**
- ▶ **Hukuki bir kavram olarak cezasızlığın tanımı nedir?**

MODÜL 2

ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI HUKUKUNUN BİR BİLEŞENİ OLARAK CEZASIZLIKLA MÜCADELE

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 OTURUM AKIŞI	<ul style="list-style-type: none">■ Kısa bir video gösterimi■ Hazırlık sorularıyla oturuma giriş■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 TOPLAM SÜRE	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 EĞİTİM MEKANI	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 EKİPMAN	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı
 EĞİTİM MATERYALLERİ	<ul style="list-style-type: none">■ Görsel materyaller : The Act of Killing (2012)
 KATILIMCILARA DAĞITILACAK YARDIMCI BELGELER	

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül II oturumunun sonunda katılımcıların

- Ağır insan hakları ihlalleri kavramının ne anlama geldiği ve hangi hak ihlalleriyle bağlantılı olduğu; bu hak ihlallerinin uluslararası ceza hukuku ile insancıl hukukun ciddi ihlalleri olarak adlandırılan suçlarla bağlantısı ve ayrımları;
- Uluslararası insancıl hukukun ciddi ihlali ve savaş suçlarının özellikleri, kapsamı ve sınırlılıkları;
- İnsanlığa karşı suçların tanımı, kapsamı ve tanımın yargısal yorumundan türeyen özellikleri;
- Ağır insan hakları ihlallerinden, yargısız ve keyfi infazlar ile zorla kaybetme eylemlerinin uluslararası insan hakları hukukunda hangi ihlallere karşılık geldiği, kapsamı ve özellikleri;

hakkında temel bilgileri edinmesi hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sinama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sinama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Bosna Srebrenica Katliamı üzerine kısa video

- Srebrenitsa katliamına ilişkin ("25 years after Srebrenica massacre, genocide-denial lives on - BBC News") kısa bir video izleyeceklerini açıklayın.
- Video sonunda katılımcılara fikirlerini sorun ve yorum yapmalarını isteyin;
- sonunda video konusunu modül konusuna bağlayın.

Adımlar	Adım 2	 Süre 5 dakika
Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları		
	<ul style="list-style-type: none">Rehber Modül II'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.	
Adımlar	Adım 3	 Süre 30 dakika
İnteraktif sunum		
	<ul style="list-style-type: none">Sunumun amacını açıklayın;Uluslararası ceza hukukunun ciddi ihlalleri ile ağır insan hakları ihlalleri uyarınca işlenen suçlara yönelik sunumunuzu gerçekleştirin;Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.	
Adımlar	Adım 4	 Süre 5 dakika
Konuyu toparlama		
	<ul style="list-style-type: none">Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.	
Adımlar	Adım 5	 Süre 15 dakika
Soru Cevap Testi		
	<ul style="list-style-type: none">Hazırladığınız testi ekrana getirin ve soru ve seçenekleri belirterek doğru seçeneği söylemelerini isteyin.	

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI HUKUKUNUN BİR BİLEŞENİ OLARAK CEZASIZLIKLA MÜCADELE Deneme Testi

- 1) Aşağıdaki şıklardan hangisi ağır insan hakları ihlallerini oluşturan suçlar arasında **sayılmaz**?
- Soykırım ve halkın zorla sınır dışı edilmesi
 - Savaş dışı kalmış savaşçıların yargısız infazı ve savaş esirlerine kötü muamele
 - Keyfi tutma ve gücün kötüye kullanımı**
 - Kölelik ve insan ticareti
- 2) Aşağıdakilerden hangisi ağır insan hakları ihlallerinin ortak özellikleri arasında **değildir**?
- Bu suçlara karşı Devletlerin soruşturma, yargılama ve cezalandırma yükümlülüğünün doğması
 - Bu suçların o Devletin ceza yasasında tanımlanmış olması**
 - Bu suçların failleri yönünden evrensel yargılama yetkisinin geçerli olması
 - Bu suçların failleri sığınma ve iltica hakkına sahip olmaması
- 3) İnsancıl hukukun ağır ihlalleri konusunda aşağıdaki önermelerden hangisi **doğrudur**?
- Uluslararası insancıl hukuk her durumda keyfi öldürmeyi yasaklar;**
 - Cenevre Sözleşmeleri, uluslararası olsun ya da olmasın sadece silahlı çatışmalarda çatışan tarafların birbirlerine yönelik fiillerini düzenler;
 - Cenevre Sözleşmeleri'nin 1977 tarihli II Nolu Protokolü çatışma sırasında sağlık çalışanlarının korunmasına ilişkin hükümler içerir;
 - Yukarıdaki şıkların hepsi yanlıştır.
- 4) Yargısız, keyfi ve kısayoldan infazlar bakımından aşağıdaki şıklardan hangisi **yanlıştır**?
- Yaşam hakkı mutlak bir hak değildir**
 - Uluslararası insancıl hukuk silahlarını bırakmayan ya da savaş dışı kalmamış düşman savaşçıların öldürülmesini yasaklamaz
 - Kısayoldan infaz, adil yargılanma hakkına ilişkin asgari güvencelerin ihlali sonucu verilen bir hükme dayalı olarak yaşamdan keyfi yoksun bırakma anlamına gelir
 - Savaş dışı kalmış olmasına rağmen, bir savaşçının öldürülmesi insancıl hukuk uyarınca yargısız infaz oluşturur.
- 5) Aşağıdaki şıklardan hangisi zorla kaybetme fiilinin unsurlarından biri **değildir**?
- Zorla kaybetme mağduru, iradesi dışında özgürlüğünden mahrum bırakılır;
 - Devlet görevlileri ya doğrudan ya da bir başkasının eylemine göz yumarak zorla kaybetme eylemine dahil olurlar;
 - Zorla kaybetmelerde mağdurun akıbeti ya da nerede olduğuna ilişkin bilgi yakınlarından ve kamuoyundan gizlenir;
 - Zorla kaybetme fiilinin tamamlanabilmesi için failin mağduru hukukun koruması dışında bırakma özel kastının olması aranır.**

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ Hangi hak ihlalleri ağır insan hakları ihlali olarak kabul edilebilir?
- ▶ Ağır insan hakları ihlalleri kavramına insan hakları hukuku ile uluslararası ceza hukuku ve insancıl hukukun öngördüğü suçlar arasında nasıl bir ilişki söz konusudur?
- ▶ Bir yaşam hakkı ihlali olarak yargısız, keyfi ve kısa yoldan infaz arasında ne tür fark(lar) vardır?
- ▶ Ağır bir insan hakkı ihlali olarak zorla ve irade dışı kaybetmenin unsurları ne(ler)dir?

MODÜL 3

DEVLETİN GENEL YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE CEZASIZLIK

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Kısa video gösterimi ve söyleşi;■ Hazırlık sorularıyla oturuma giriş;■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül III oturumunun sonunda katılımcıların

- Ağır insan hakları bağlamında devletlerin genel yükümlülüklerinin özellikleri ve kapsamı;
- Bu yükümlülüklerin türleri ve bütüncül bir güvence oluşturma amacı taşıdıkları;
- Gündelik savunuculuk pratiğinde taşıdığı önem;

konusunda temel bilgileri edinmesi ve farkındalık geliştirmesi hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sınama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sınama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Kayıplar günü üzerine kısa video

- Bir önceki modül konusunu hatırlatmak üzere Birleşmiş Milletler'in Kayıplar Günü için hazırladığı 1' 14" süren kısa bir video izleyeceklerini açıklayın.
- Videoyu izledikten sonra, katılımcıların kaybedilenlerin yakınlarının içine düşürüldükleri psikolojik duruma ilişkin ne hissettiklerini açıklamalarını isteyin.
- Söyleşiyi devletin koruma ve güvence altına alma yükümlülüklerine bağlayarak kapatın.

Adımlar	Adım 2	 Süre 5 dakika
Grup etkinliği - hazırlık soruları		
	<ul style="list-style-type: none">Rehberdeki Modül III'ün başında verilen ısınma sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.	
Adımlar	Adım 3	 Süre 30 dakika
İnteraktif sunum		
	<ul style="list-style-type: none">Sunumun amacını açıklayın;Ağır insan hakları ihlalleri karşısında devletin genel yükümlülüklerine yönelik sunumunuzu gerçekleştirin;Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.	
Adımlar	Adım 4	 Süre 5 dakika
Konuyu toparlama		
	<ul style="list-style-type: none">Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.	
Adımlar	Adım 5	 Süre 15 dakika
Soru Cevap Testi		
	<ul style="list-style-type: none">Hazırladığınız testi ekrana getirin ve soru ve seçenekleri belirterek doğru seçeneği söylemelerini isteyin.	
Grup Etkinliği 1.1		Yanıt anahtarlı Örnek
 Devletin genel yükümlülükleri - Deneme Testi		

1) Ağır insan hakları ihlalleri bakımından hangileri devletlerin genel yükümlülüğü arasında sayılmaz?

- İnsan haklarına saygı yükümlülüğü;
- İnsan haklarını koruma yükümlülüğü;
- Uluslararası insan hakları sözleşmelerine taraf olma yükümlülüğü;
- Güvence altına alma yükümlülüğü

2) İnsan haklarını güvence altına alma yükümlülüğü ağır insan hakları ihlalleri bakımından cezasızlığı önlemek için Devlete ne tür tedbirler almasını gerektirmez?

- a) Bu ihlalleri mutlak bir şekilde önlemek bakımından her muhtemel mağdurlara koruma sağlanması;
- b) Ağır insan hakları ihlallerini mevzuatında suç olarak düzenleme;
- c) Ağır insan hakkı ihlali gerçekleştiğinde ceza soruşturması başlatma;
- d) Ağır insan hakları ihlali failini belirlediğinde yargılama ve cezalandırma;

3) Devletlerin ağır insan hakları ihlalleri bakımından genel yükümlülüklerinin kaynağı aşağıdakilerden değildir?

- a) Uluslararası insan hakları sözleşmelerine taraf olunması;
- b) Uluslararası gelenek hukuku;
- c) Avrupa Sosyal Şartı;
- d) Birleşmiş Milletler Şartı

4) Ahde vefa ilkesi ne demektir?

- a) Uluslararası bir sözleşmeye taraf olunması halinde üstlenilen taahhütlerin yerine getirilmesi yükümlülüğü;
- b) İnsan hakları sözleşmelerinin taraf olan devletler bakımından bağlayıcı ve iyi niyetle uygulanmak zorunda olunması;
- c) İnsan hakları ihlalleri bakımından o sözleşmeye taraf olan devletin bütün kurumlarının ihlale neden olan bütün işlemlerinden sorumlu olması;
- d) Yukarıdaki şıkların hepsi.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Sorular

- ▶ Devletlerin uluslararası insan hakları antlaşmalarının tarafı olması ile ne tür genel yükümlülükler altına girerler?
- ▶ Ahde vefa ne demektir? Bu kavramın ağır insan hakları ihlalleri bakımından sonuçları nelerdir?
- ▶ Devletlerin negatif ve pozitif yükümlülükleri ile genel yükümlülükleri arasındaki ilişki nedir?

BÖLÜM 2

CEZASIZLIKLA MÜCADELEDE ULUSLARARASI
İNSAN HAKLARI ARAÇLARINI ETKİLİ
KULLANABİLMEK

MODÜL 4

ETKİLİ BAŞVURU YOLU HAKKI VE CEZASIZLIK

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Kısa video gösterimi ve söyleşi;■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül IV oturumunun sonunda katılımcıların

- Etkili başvuru yolu ile cezasızlık arasındaki doğrudan bağı kavraması,
- Etkili başvuru yolunun usul hakkı niteliğinin bir sonucu olarak başka bir hakla bağılı ileri sürülebilmesi ve bunun istisnalarına ilişkin farkındalık geliştirmesi;
- Etkili başvuru yolu ile adil yargılanma ve kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkının usul boyutlarıyla ilişkisinin kavraması;

hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sınama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sınama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- 15 Temmuz yaygın işkence iddialarına ilişkin Af Örgütü'nün açıklaması " Af Örgütü: 'Gözaltındakilerin İşkenceye Maruz Kalması Kabul Edilemez" - VOA üzerine 1' 43" uzunluğunda video göster - 15 Temmuz sonrası işkence ile mücadelenin yeterliliği ve sebepleri üzerine katılımcıların görüşlerini alın.
- İşkence ile mücadeleyi modülün konusuna bağlayın

Adımlar

Adım 2

 Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları

- Rehber - Modül IV'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adımlar	Adım 3	 Süre 30 dakika
İnteraktif sunum		
	<ul style="list-style-type: none">▪ Sunumun amacını açıklayın;▪ Etkili başvuru yolu konusundaki sunumunuzu gerçekleştirin;▪ Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.	
Adımlar	Adım 4	 Süre 5 dakika
Konu toparlama		
	<ul style="list-style-type: none">▪ Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.	
Adımlar	Adım 5	 Süre 15 dakika
Soru Cevap Testi		
	<ul style="list-style-type: none">▪ Hazırladığınız testi ekrana getirin ve soru ve seçenekleri belirterek doğru seçeneği söylemelerini isteyin.	
Grup Etkinliği 1.1	Yanıt anahtarlı Örnek	
	Etkili Başvuru Yolu - Deneme Testi	

1) Başvuru yolu hakkının kapsamına ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- Başvuru yolu hakkı yalnızca ihlalin sona erdiği durumlarda kullanılabilen bir haktır.
- Başvuru yolu hakkı yalnızca ihlalin devam ettiği durumlarda kullanılabilen bir haktır.
- Başvuru yolu hakkı, mağdurun devam etmekte olan ihlalin sonlandırılmasını isteme hakkını kapsar.**
- Başvuru yolu hakkı mağdurun giderim hakkını kapsamaz.

2) Başvuru yolu hakkının sağladığı güvencele ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- Başvuru yolu hakkı mağdura istediği sonucu elde etme güvencesi verir.
- Başvuru yolu hakkı mağdura istediği sonucu elde etme şansı verir.**
- Başvuru yolunun etkililiği, mağdurun zararının giderilmesine bağlıdır.
- Başvuru yolu hakkı, mağdura iç hukuk yollarını tüketmeksizin uluslararası koruma mekanizmalarına başvuru hakkı verir.

3) Başvuru yolunun etkililiği ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Etkili bir başvuru yolu için o yolun yasada öngörülmüş olması yeterlidir.
- b) Etkili bir başvuru yolu erişilebilir olmalıdır.
- c) Etkili bir başvuru yolu makul görülebilecek bir hızla çalışmalıdır.
- d) Etkili bir başvuru yolu bağımsız ve tarafsız olmalıdır.

4) Başvuru yolu hakkının uygulanabilirliğine ilişkin aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) İHAM'a göre etkili başvuru yolu hakkı ancak başka bir maddi hakla birlikte ileri sürülebilen usuli bir haktır.
- b) İHAM'a göre etkili başvuru yolu hakkı tek başına ileri sürülebilen maddi bir haktır.
- c) AİHM'a göre etkili başvuru yolu hakkı yalnızca yaşam hakkı ve işkence kötü muamele yasağıyla birlikte ileri sürülebilen usuli bir haktır.
- d) İHAM'a göre etkili başvuru yolu hakkı tek başına ileri sürülebilen usuli bir haktır.

5) "Başvuru yolu hakkı olağanüstü hallerde sınırlandırılabilir haklardandır." önermesi sizce doğru mudur?

- a) Evet doğrudur
- b) Hayır, yanlıştır.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ Başvuru yolu hakkının tanımı, niteliği ve kapsamı nedir?
- ▶ Başvuru yolu hakkı, giderim hakkı ve hakikat hakkı kavramları arasında nasıl bir ilişki vardır?
- ▶ Başvuru yolu hakkının 'etkili' olması için hangi unsurları içermesi gerekmektedir?
- ▶ Devletlerin etkili başvuru yolu hakkı bakımından yükümlülük azaltması hangi koşullarda ve hangi haklar bakımından mümkündür?

MODÜL 5

GİDERİM HAKKI VE CEZASIZLIK

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Hazırlık sorularıyla konuya giriş yapılması;■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül V oturumunun sonunda katılımcıların

- Giderim hakkının genel çerçevesi, hak sahibi olabilme koşulları, giderim türleri ve aralarındaki ayrımların oluşmasında cezasızlıkla mücadelede taşıdığı önem hakkında doğru bir kavrayış geliştirmesi;
- Giderim hakkının cezasızlıkla mücadelenin bütüncül bir parçası olduğunun ve bunun için ayrı, doğru ve özel bir hak savunuculuğu ilgisi gösterilmesine yönelik bir farkındalık geliştirilmesi

hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sinama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sinama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturma hazırlık soruları

- Rehber - Modül V'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adımlar Adım 3

 Süre 30 dakika

İnteraktif sunum

- Sunumun amacını açıklayın;
- Giderim hakkı konusundaki sunumunuzu gerçekleştirin;
- Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.

Adımlar Adım 4 Süre 5 dakika

Konu toparlama

- Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.

Adımlar Adım 5 Süre 15 dakika

Soru Cevap Testi

- Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

Giderim Hakkı – Deneme Testi

1) Uluslararası hukukta mağdur kavramı açısından ifadelerden hangisi doğrudur?

- Yalnızca bedensel zarara uğrayan gerçek kişiler mağdur olarak kabul edilir.
- Yalnızca insancıl hukuk ihlali anlamına gelecek eylemlerden zarar gören kişiler mağdur olarak nitelenebilir.
- Yalnızca ağır insan hakkı ihlaline uğramış gerçek kişiler mağdur olarak nitelenebilir.
- Bir tek eylem ya da ihmalle birden fazla kişi mağdur olabilir.**

2) Uluslararası hukukta zarar kavramına ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Bireyin bedensel ya da zihinsel olarak yaralanması zarardır.
- Bireyin duygusal ıstırap çekmesi zarar değildir.**
- Giderim, uğranılan zarar ile orantılı olmalıdır.
- Ağır insan hakları ihlallerinde zararın gerçekleştiği varsayılır.

3) Aşağıdakilerden hangisi bir giderim türü değildir?

- Devam eden ihlalin sona erdirilmesi
- Misilleme**
- İhlalin tekrarlanmaması konusunda güvence verilmesi
- Rehabilitasyon

4) Devletlerin tazmin yükümlülüğüne ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Bedensel zararlar tazmin edilebilir.
- Psikolojik hizmetler için gerekli masraflar tazmin edilebilir.
- Kaybedilen eğitim fırsatları tazmin edilemez.**
- Gelecekteki muhtemel kazanç kayıpları tazmin edilebilir.

5) Bir giderim türü olarak tatmin ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Mağdurları anmak ve saygı sunmak bir tatmin yöntemi değildir.
- b) Sorumluların kamuoyu önünde özür dilemesi bir tatmin yöntemi değildir.
- c) Gerçeklerin açığa çıkartılması bir tatmin yöntemi değildir.
- d) **Barınma veya taşınma maliyetlerinin tazmini bir tatmin yöntemi değildir.**

6) İhlalin tekrarlanmaması güvenceleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Bir devlet anayasasını değiştirmeye davet edilebilir.
- b) Bir devlet kanunlarını değiştirmeye davet edilebilir.
- c) **İnsan hakları ihlallerine karışan kamu görevlisinin cezalandırılması istenemez.**
- d) İnsan hakları ihlallerine karışan kamu görevlisinin görevden alınması istenebilir.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ **Bir insan hakları ihlaline karşı hangi durumlarda devletin giderim yükümlülüğü doğar?**
- ▶ **Mağdur ve zarar gören taraf terimlerinin giderim hakkı bakımından önemi nedir?**
- ▶ **Kimler giderim yükümlülüğü altındadır? Giderim yükümlülüğünün tanımı ve kapsamı nedir?**
- ▶ **Giderim türleri nelerdir? Giderim türlerinin içerik ve kapsamı nelerdir?**
- ▶ **Hangi durumlarda bir giderim türü olarak tazminat devreye girer? Hangi zararlar tazminatın kapsamına girer?**
- ▶ **Tazminat hesabında dikkate alınması mümkün zararlardan biri olarak “yaşam planı” ne anlama gelmektedir?**

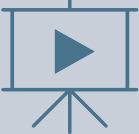

MODÜL 6

SORUŞTURMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE CEZASIZLIK

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 OTURUM AKIŞI	<ul style="list-style-type: none">■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 TOPLAM SÜRE	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 EĞİTİM MEKANI	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 EKİPMAN	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı
 Eğitim materyalleri	<ul style="list-style-type: none">■ Görsel materyaller :<ul style="list-style-type: none">◆ "Z" (1969) -Costa Gavras

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül VI oturumunun sonunda katılımcıların:

- Ağır insan hakları ihlallerinde etkili soruşturma yükümlülüğünün cezasızlık pratiklerini aşmadaki ve
- Etkili bir soruşturmanın özelliklerinin içselleştirilmesinin ve gündelik hak savunuculuğu pratiğinde kullanılmasının önemi hakkında

farkındalık geliştirmesi,

- İşkence, yaşam hakkından şüpheli koşullarda yoksun bırakma ve zorla kaybetme fiillerine özgü etkili soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilmesi için gerekli uluslararası insan hakları standartlarına yönelik,
- Temel bilgileri edinmesi amaçlanmaktadır.

hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sinama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sinama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- Hrant Dink davasına ilişkin kısa bir video
- Katılımcılardan görüş ve yorumda bulunmalarını isteyin
- Modülün konusuna bağlayın

Adım 2

 Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları

- Rehber - Modül VI'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adım 3

 Süre 30 dakika

İnteraktif sunum

- Sunumun amacını açıklayın;
- Soruşturma yükümlülüğü sunumunuzu gerçekleştirin;
- Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.

Adım 4

 Süre 5 dakika

Konu toparlama

- Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.

Adım 5

 Süre 15 dakika

Soru Cevap Testi

- Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

Soruşturma Yükümlülüğü - Deneme Testi

1) Bir kimsenin doğal olmayan yollarla öldüğüne dair kuşku bulunması halinde devletlerin soruşturma yükümlülüğü kapsamında aşağıdakilerden hangilerini yapması beklenir?

- ölüm nedenini tespit etme
- kamuoyu önünde özür dileme
- sorumluların tespiti
- sorumluların yargılanması

a) i ve ii
c) i, iii ve iv

b) i, ii ve iii
d) i, ii, iii ve iv

2) Bir kimsenin zorla kaybedildiği yönünde iddialar bulunması halinde devletlerin soruşturma yükümlülüğüne ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- a) Zorla kaybedilme iddiası hızlıca değerlendirilmelidir.
- b) Zorla kaybedilme iddiasının soruşturulması şikâyete bağlıdır.
- c) Kaybedilenin yakınları ve avukatının baskı altında kalmaması için tedbir alınmalıdır.
- d) Kaybedilenin yakınları ve avukatının dosyaya soruşturma dosyasına erişimi engellenmemelidir.

3) Yaşam hakkı ihlaline ilişkin vakalarda resen soruşturma ilkesine ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Devletlerin, sadece kamu görevlilerinin gerçekleştirdiği ihlallerde resen soruşturma yükümlülüğü vardır.
- b) Zorla kaybedilme iddiasının varlığı halinde, mağdur yakınlarının açıkça karşı çıktığı durumlarda soruşturma yürütülemez.
- c) Yaralanma durumunda resen soruşturma ilkesi geçerlidir.
- d) İntihar durumunda resen soruşturma ilkesi geçerlidir.

4) Aşağıdaki durumlardan hangisi mevcutsa bağımsız bir soruşturmadan bahsedilemez?

- a) Fail ve avukatları dosyaya kanıt sunmuşsa.
- b) Faillerin ifadelerine fazla önem veriliyorsa.
- c) Mağdur yakınları ve avukatları dosyaya kanıt sunmuşsa.
- d) Soruşturma makamı alışılmışın ötesinde hızlı delil topluyorsa

5) Aşağıdakilerden hangisi etkili soruşturma yükümlülüğüne hakim ilkelerden birisi değildir?

- a) Soruşturmanın saydamlığı ilkesi
- b) Soruşturmanın derhal başlatılması ilkesi
- c) Sözleşme özgürlüğü ve güvenliği ilkesi
- d) Soruşturmanın tamlığı ilkesi

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ Etkili soruşturma yükümlülüğüne ilişkin ilkeler nelerdir.
- ▶ Devletler hangi durumlarda etkili soruşturma yükümlülüğü altına girerler?
- ▶ Etkili soruşturmanın özellikleri nelerdir?
- ▶ Devletlerin etkili soruşturma yükümlülüğüne ilişkin olarak İnsan Haklarının Korunması Mekanizmalarının nasıl bir yaklaşımı ve içtihadı vardır?

MODÜL 7

İNSAN HAKLARI İHLALLERİNİ YARGILAMA VE CEZALANDIRMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül VII oturumunun sonunda katılımcıların:

- İnsan hakları ihlallerini yargılama ve cezalandırma yükümlülüğüne yönelik uluslararası yargı yerlerinin içtihatlarına;
- Ağır insan hakları ihlalleri bakımından yargılama ve cezalandırma yükümlülüğüne ilişkin özellikler ve iç hukuk düzeniyle uluslararası yükümlülüklerin uyumlaştırılması yükümlülüğüyle bağlantılı sorunlara; ve
- Ağır insan hakları ihlallerine yönelik fail yargılamalarında mağdur, mağdur yakınları ve tanıkların hakları ve korunmasına ilişkin olanakların kullanılmasına yönelik

bilgileri edinmeleri ve farkındalıklarını artırmaları amaçlanmaktadır..

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sına testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sına testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları

Adım 1

 Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- Modülün konusuna uygun kısa bir video gösterin;
- Katılımcılardan izledikleri kısa video hakkındaki görüş ve yorumda bulunmalarını isteyin;
- Modülün konusuna bağlayın.

Adım 2

 Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları

- Rehber - Modül VII'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adım 3

 Süre 30 dakika

İnteraktif sunum

- Sunumun amacını açıklayın;
- Soruşturma yükümlülüğü sunumunuzu gerçekleştirin;
- Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.

Adım 4

 Süre 5 dakika

Konu toparlama

- Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.

Adım 5

 Süre 15 dakika

Soru Cevap Testi

- Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

Yargılama ve Cezalandırılma Yükümlülüğü
Deneme Testi

- 1) İHAM içtihadına göre; ağır insan hakları ihlallerinde devletlerin yargılama ve cezalandırma yükümlülüğüne ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- a) Hukuk davası açılması ve tazminat ödenmesi cezalandırma yükümlülüğünün yerine getirildiği anlamına gelir.
 - b) Devletlerin yargılama ve cezalandırma yükümlülüğü sadece yaşam hakkı ve işkence ve kötü muamele yasağı açısından söz konusudur.
 - c) Yargılama ve cezalandırma; devletin pozitif yükümlülüklerindedir.
 - d) Devletlerin ceza yasalarında yer almayan bir suçla ilgili olarak yargılama ve cezalandırma yükümlülüğünden bahsedilemez.

2) İHAM'in işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin devletlerin yargılama ve cezalandırma yükümlülüğüne dair içtihadı doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- İşkence ve kötü muameleden suçlu bulunan kamu görevlisinin caydırıcı bir hapis cezası ile cezalandırılması gerekmektedir.
- Devletler tarafından zamanaşımı gerekçe gösterilerek faillerin cezalandırılmaması sözleşmenin sağladığı korumayı etkisiz kılmaktadır.
- İşkence ve kötü muameleden suçlu bulunan kamu görevlisinin hapis cezası yanında ayrıca idari yaptırıma uğraması orantısız şekilde fazla cezalandırılmasına yol açar.**
- Failer hakkında yürütülen kovuşturmanın makul olmayan bir şekilde uzaması sözleşmenin sağladığı korumayı etkisiz kılmaktadır.

3) İşkenceye Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Taraf devletler, kendi vatandaşı olmayan işkence failini yargılayamaz.**
- Taraf devletler kendi ceza yasalarında işkence suçunu düzenlemek zorundadır.
- Taraf devletlerin işkence failinin iade edilmesi yükümlülüğünü taşırlar.
- Taraf devletler işkence faillerinin evrensel yargılamasına izin verme yükümlülüğü taşırlar.

4) Zorla kaybetmelere ve devletin yargılama ve cezalandırma yükümlülüğüne ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- Zorla kaybetme suçuna teşebbüs mümkün değildir.
- Amirinin emrini uygulayan kamu görevlisi sorumlu tutulamaz.
- Zorla kaybetme suçu yalnızca kamu görevlileri ve personeli tarafından işlenebilen bir suçtur.
- Herkesin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme'ye Türkiye taraf değildir.**

5) Avrupa Konseyi İnsan Hakları sistemi bakımından mağdur, mağdur yakını ve tanıkların hakları ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Kadın ve çocukların özellikle korunması sağlanmalıdır.
- İlgili hakları kullanabilmeleri failerin cezalandırılmasına bağlıdır.**
- Gerektiğinde psikolojik desteğe erişim imkânı sağlanmalıdır.
- İtiraz ve kanun yollarına başvuru hakları güvence altına alınmalıdır.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ İnsan hakları ihlallerini kovuşturma ve cezalandırma yükümlülüğünün kapsamı nedir? Uluslararası yargısal ve siyasal mekanizmaların tanımlamaları ve içtihadı ne yöndedir?
- ▶ Ağır insan hakları ihlalleri söz konusu olduğunda yargılama ve cezalandırma yükümlülüğü ne gibi farklar taşır?

MODÜL 8

YARGILAMA VE CEZALANDIRMA
YÜKÜMLÜLÜĞÜNE ÖZGÜ CEZA USUL HUKUKU
SORUNLARI

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül VIII oturumunun sonunda katılımcıların:

- Yargılama süreçlerinde adil yargılanma hakkı ilkelerinin uygulanmasının önemi;
- Yargılama sürecinde kullanılan gizli tanık, tanık ve tanıkların faillerin misilleme tehditlerine karşı korunması ile delillere ilişkin cezasızlık yaratma potansiyeli oluşturan diğer kuralların işleyişi ile suç ve cezaların geriye yürütmesine yönelik kuralların cezasızlık üretme potansiyellerine yönelik

farkındalık geliştirmesi hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sına testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sına testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları

Adım 1

Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- Modülün konusuna uygun kısa bir video gösterin;
- Katılımcılardan izledikleri kısa video hakkındaki görüş ve yorumda bulunmalarını isteyin;
- Modülün konusuna bağlayın.

Adım 2

Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları

- Rehber - Modül VIII'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adım 3

 Süre 30 dakika

İnteraktif sunum

- Sunumun amacını açıklayın;
- Yargılama ve cezalandırma yükümlülüğüne özgü ceza usul sorunları üzerine sunumunuzu gerçekleştirin;
- Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.

Adım 4

 Süre 5 dakika

Konu toparlama

- Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.

Adım 5

 Süre 15 dakika

Soru Cevap Testi

- Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

YARGILAMA VE CEZALANDIRMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNE ÖZGÜ CEZA
USUL HUKUKU SORUNLARI
Deneme Testi

1) Mahkeme hakkına ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Her sanık, hakkında hukuka uygun bir mahkûmiyet kararı verilmedikçe masumdur.
- Her sanık, ücretsiz avukat desteği alma hakkına sahip olmalıdır.
- Suç isnadı altında bulunan kişinin derhal yargılanması gerekmektedir.
- Her sanığın, iddia makamının tanıklarını sorgulama ve çapraz sorgulama hakkı bulunmalıdır.

2) Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- İşkence veya kötü muamele sonucunda elde edilmiş deliller işkence ve kötü muamelenin delili olarak kullanılabilir.
- Uluslararası mekanizmalar, hiçbir koşulda devletlerin delil değerlendirme şekline müdahale edemez.
- Her devlet delillerin toplanması ve ileri sürülmesine ilişkin usul kurallarını kendisi belirleme hakkına sahiptir.
- Devletlerin delillerin toplanması ve ileri sürülmesine ilişkin belirlediği usul kuralları UA insan hakları hukuku ile çelişkili olamaz.

3) Gizli tanık deliline ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Yalnızca terör yargılamalarında gizli tanık deliline başvurulabilir.
- b) Sanık, gizli tanığın kimliğini doğru tahmin ettiği durumlarda gizli tanık deşifre edilir.
- c) **Gizli tanık, sanık tarafından sorguya çekilebilmelidir.**
- d) İHAM, bir kişinin cezalandırılması için sadece gizli tanık ifadesini yeterli görmektedir.

4) Cezaların orantılılığı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) **Cezaların, cezalandırmayı gerektiren fiil ile orantılı ağırlıkta olması gerekir.**
- b) Cezaların orantılılığı, yalnızca ağır insan hakları ihlalleri failleri açısından geçerli bir ilkedir.
- c) Ağır insan hakları ihlallerinde sanıklar suçsuzluğunu ispat etmek zorundadır.
- d) Sanığın herhangi bir ceza aldığı durumlarda artık cezasızlıktan bahsedilemez.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ İnsan hakları faillerinin yargılanmalarında, ceza usul ilkeleri ne gibi özellikler taşımaktadır?
- ▶ İnsanlığa karşı suçlar ve ağır insan hakları ihlalleri söz konusu olduğunda ceza usul ilkelerinin uygulanmasında farklılıklar olabilir mi?
- ▶ İnsan hakları ihlalinin failinin cezalandırıldığı durumlarda yine de 'cezasızlıktan' bahsedilebilir mi?
- ▶ Yasallık ve geriye yürümezlik ilkeleri nedir?
- ▶ Bu ilkeler uluslararası İnsan haklarının korunması mekanizmaları bakımından nasıl ele alınmaktadır.

MODÜL 9

CEZASIZLIK ÜRETEEN AF VE ZAMANAŞIMI UYGULAMALARI

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül IX oturumunun sonunda katılımcıların:

- Af yasalarının cezasızlık üretmemesi için gerekli koşulların neler olduğu;
- Adı af olmamakla birlikte gerçekte o anlama gelecek düzenlemelerin cezasızlık doğurucu etkileri, ile
- Ağır insan hakları ihlalleri bakımından zamanaşımı yasağı ve istisnalarının hangi koşullara tabi olarak uygulanabileceğine dair,

temel bilgileri edinmesi amaçlanmaktadır.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sinama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sinama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- Modülün konusuna uygun kısa bir video gösterin;
- Katılımcılardan izledikleri kısa video hakkındaki görüş ve yorumda bulunmalarını isteyin;
- Modülün konusuna bağlayın.

Adım 2

 Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları

- Rehber - Modül IX'un başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adım 3

 Süre 30 dakika

İnteraktif sunum

- Sunumun amacını açıklayın;
- Soruşturma yükümlülüğü sunumunuzu gerçekleştirin;
- Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.

Adım 4

 Süre 5 dakika

Konu toparlama

- Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.

Adım 5

 Süre 15 dakika

Soru Cevap Testi

- Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

Cezasızlık Üreten Af ve Zamanaşımı – Deneme Testi

1) Uluslararası ceza hukukuna göre aşağıdaki suçlardan hangisine zamanaşımı işletilmesi yasaklanmamıştır?

- İnsan ticareti
- İnsanlığa karşı suçlar
- Soykırım
- Apartheid

2) Ağır insan hakları ihlallerinin faillerine af ya da benzeri ceza muafiyeti getiren uygulamalar bakımından aşağıdaki önermelerden hangileri yanlıştır?

- Genel af ve özel af'a ilgili diğer tedbirler, mağdurların giderim haklarını etkilemez ve bilme hakkına halel getirmez;
- Af suçluluğun kabulü anlamına geliyorsa, düşüncelerini barışçıl bir şekilde ifade etmesi nedeniyle suçlanan ya da cezalandırılan kimselere af zorla dayatılamaz;
- Ağır insan hakları ihlali faillerinin kovuşturmalarını sistematik olarak engellemeye yönelik bir çabanın parçası olmadıkça af uygulaması kendiliğinden insan hakları hukukuna aykırı değildir;
- Devletler adil yargılanma hakkına yönelik yükümlülüklerini yerine getirdikleri sürece af uygulaması cezasızlık iklimi oluşturmaz.

3) Zorla kaybetmeler bakımından zamanaşımına ilişkin aşağıdaki önermelerden hangisi doğrudur?

- a) Zorla kaybetme yaygın ve sistematik bir uygulamaysa bu suçlar bakımından zamanaşımı uygulanmaz.
- b) Zorla kaybetme suçlarında zamanaşımı uygulanmaz.**
- c) Zorla kaybetme bakımından zamanaşımı mağdurun kaybedildiği tarihte başlar.
- d) Zorla kaybetme bakımından zamanaşımı süresi suçun ciddiyetiyle orantılı uzunlukta belirlenmemelidir.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ İnsan hakları ihlalinin failinin cezalandırıldığı durumlarda yine de 'cezasızlıktan' bahsedilebilir mi?
- ▶ Cezasızlık özelinde af, zamanaşımı gibi usul kavramları nasıl ele alınmalıdır?
- ▶ Bir af düzenlemesinin cezasızlık oluşturup oluşturmadığını anlamak için hangi göstergelere bakılmalıdır?

MODÜL 10

HAKİKAT HAKKI

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ internet bağlantısı■ güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül X oturumunun sonunda katılımcıların:

- Hakikat hakkının ne anlama geldiği, kapsamının ve cezasızlıkla doğrudan ilişkisinin ne olduğu
- Uluslararası insan hakları hukukunda hakikat hakkının nasıl düzenlendiğine
- Uluslararası insan hakları mahkemelerinin içtihatlarında hakikat hakkının nasıl yorumlandığına yönelik

farkındalık geliştirmesi hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sinama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sinama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- Kısa bir video gösterimi yapın, video konusunda katılımcıların fikrini sorun ve sonunda
- Modülün konusuna bağlayın

Adım 2

 Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları

- Rehber - Modül X'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adım 3

 Süre 30 dakika

İnteraktif sunum

- Sunumun amacını açıklayın;
- Hakikat hakkı sunumunuzu gerçekleştirin;
- Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.

Adım 4

 Süre 5 dakika

Konu toparlama

- Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.

Adım 5

 Süre 15 dakika

Soru Cevap Testi

- Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

Hakikat Hakkı - Deneme Testi

1) Geçiş dönemi adaleti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Yoğun toplumsal şiddet ve çatışma dönemlerinden sonra uzlaşma ve barışın tesisini hedefleyen politikaları konu edinir.
- Geçmişte işlenen suçlarla yüzleşmeyi konu edinir.
- Geçmişte değiştirmek mümkün olmadığından geçmişte yaşanan acıların unutturulmasını konu edinir.
- Faillerin cezalandırılması ve mağdurların zararlarının giderilmesini konu edinir.

2) Hakikat hakkı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Ağır insan hakları ihlallerinin sebeplerini anlama işlevine sahiptir.
- Avrupa konseyi insan hakları sisteminde tanınmayan bir haktır.
- Cezasızlıkla mücadelede önem taşır.
- Ağır insan hakları ihlallerinin tekrar etmemesi amacına katkı sağlar.

3) Aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Hakikat hakkı yalnızca mağdur ve yakınlarının değil; toplumun genelinin sahip olduğu bir haktır.
- Hakikat hakkı içtihat ve doktrinden kaynaklanan; henüz normatif bir çerçevesi bulunmayan bir kavramdır.**
- Hakikat hakkının güvence altına alınması devletlerin etkili soruşturma yükümlülüklerini yerine getirmesine bağlıdır.
- Zorla kaybetme vakalarında, ailelerin yaşadığı belirsizlik ve adalete erişememenin verdiği ıstırap işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında ele alınabilir.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ Geçiş dönemi adaleti ne demektir?
- ▶ Hakikat hakkı nedir?
- ▶ Adalete erişim hakkı, hakikat hakkı, onarım hakkı ve ihlalin tekrarlanmamasına ilişkin güvencelere sahip olma hakkı arasında ne tür bir ilişki vardır?
- ▶ Uluslararası sözleşme ve başkaca belgelerde hakikat hakkı nasıl tanımlanmaktadır?
- ▶ Uluslararası insan hakları içtihadında hakikat hakkı nasıl ele alınmaktadır?

BÖLÜM 3

TÜRKİYE'NİN CEZASIZLIKLA MÜCADELESİ

MODÜL 11

TÜRKİYE'DE CEZASIZLIKLA MÜCADELENİN KISA TARİHİ VE SİMGE DAVA ÖRNEKLERİ

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül VI oturumunun sonunda katılımcıların:

- Türkiye’de cezasızlık kültürünün tarihsel kaynakları;
- Yakın dönem Türkiye tarihinde Devlet içindeki bir tür suç yapılanmalarının faili olduğu ve toplumsal bellekte yer eden yaygın ve sistematik ağır insan hakları ihlalleri ile bu ihlallere ilişkin olaylara ilişkin yargısal süreçlerde cezasızlığın oluşumu;
- Cezasızlıkla mücadeleyle özdeş olan Türkiye insan hakları hareketinin kısa tarihçesi hakkında

farkındalık geliştirmesi hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sinama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sinama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- Modül konusuna ilişkin kısa bir video gösterimi yapın, video konusunda katılımcıların fikrini sorun ve sonunda
- Modülün konusuna bağlayın

Adım 2

 Süre 5 dakika

Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları

- Rehber - Modül XI'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.

Adım 3

 Süre 30 dakika

İnteraktif sunum

- Sunumun amacını açıklayın;
- Türkiye'nin cezasızlıkla mücadelesinin kısa tarihi ve simge dava örnekleri sunumunuzu gerçekleştirin;
- Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.

Adım 4

 Süre 5 dakika

Konu toplarlama

- Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.

Adım 5

 Süre 15 dakika

Soru Cevap Testi

- Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.

Grup Etkinliği 1.1

Yanıt anahtarlı Örnek

Türkiye'nin Cezasızlıkla Mücadelesi – Deneme Testi

- 1) 1961 ve 1982 Anayasaları arasındaki farklılıklar açısından aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
 - a) 1982 anayasası darbe sonrası yapılmış; 1961 anayasası ise halkın demokratik talepleri üzerine yapılmıştır.
 - b) 1982 anayasası devlet gücüne ve otoriteye daha fazla öncelik vermektedir.
 - c) 1961 anayasasında 'insan haklarına dayanan'; 1982 anayasasında 'insan haklarına' saygılı ifadeleri kullanılmıştır.
 - d) 1961 anayasası görece daha özgürlükçüdür.
- 2) 1980 öncesinde Türkiye'de kurulmuş insan hakları örgütleri açısından aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
 - a) 2. Dünya savaşı politik ortamın etkileri mevcuttur.
 - b) Birçoğu politikacılar tarafından kurulmuştur.
 - c) Toplumda çok fazla karşılık bulamamıştır.
 - d) Uzun ömürlü ve etkili yapılarıdır.

3) Aşağıdakilerden hangisi Türkiye’de cezasızlığın görünüm biçimlerinden birisi değildir?

- a) Mağdur ve yakınlarına karşı suçlamalar yöneltilmesi.
- b) Davanın başka illere nakli.
- c) İnsan hakları savunucularının güvenceye sahip olması.
- d) Soruşturma dosyalarına gizlilik ve kısıtlılık getirilmesi.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ Türkiye’nin yakın tarihine damga vurmuş ağır insan hakları ihlalleri vakaları nelerdir? Türkiye’de insan hakları hareketi hangi koşullarda ve nasıl bir gelişim izlemiştir?
- ▶ Türkiye’nin yakın geçmişteki ve bugünkü cezasızlık sorununun sebepleri nelerdir?
- ▶ Türkiye’de cezasızlık pratiği nasıl ve hangi görünüm biçimlerine sahiptir? Cezasızlıkla mücadelede önem arz eden davaların ortak noktaları nelerdir?

MODÜL 12

TÜRK CEZA ADALETİNİN CEZASIZLIK ÜRETEN YAPISAL SORUNLARI

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI - A

 <p>OTURUM AKIŞI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Modül konusu hakkında kolaylaştırıcı sunumunun aktarılması;■ Grup etkinliği: quiz ve/veya gruplara ayrılarak pratik çalışma.
 <p>TOPLAM SÜRE</p>	<ul style="list-style-type: none">■ 1 saat
 <p>EĞİTİM MEKANI</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Program online eğitim olarak tasarlanmıştır.■ Bu tür online eğitimler için uygun olduğu düşünülen ZOOM adlı program eğitim boyunca kullanılacaktır.■ Katılımcıların dış etkilerden mümkün olduğunca arındırılmış iyi ve doğru aydınlatılmış (özellikle kameranın ışık kaynağını arkasına aldığı- katılımcının yüzünün kararmaması için) bir oda.
 <p>EKİPMAN</p>	<ul style="list-style-type: none">■ Taşınabilir ya da masa üstü bilgisayar,■ İnternet bağlantısı■ Güncel bir Zoom Programı

KOLAYLAŞTIRICI NOTLARI – B

ÖĞRENME HEDEFLERİ

Modül XII. oturumunun sonunda katılımcıların:

- Türkiye’de cezasızlık kültürünü besleyen ceza adaleti sisteminin yapısal sorunlarının neler olduğu;
- Ağır insan hakları ihlallerinde karıştığından şüphelenilen kamu görevlilerinin soruşturulması, yargılanması ya da cezalandırılmasının önündeki izin yükümlülüğünün hangi durumlarda ortaya çıktığı ve bu konudaki hatalı uygulamalar ile
- Anayasa Mahkemesi ile İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi’nin özellikle zorla kaybetmeler bağlamında süre aşımı nedeniyle kabuledilemezlikle sonuçlanan uygulamasının mantığı ve sonuçlarının neler olduğu hakkında

farkındalık geliştirmesi hedeflenmektedir.

OTURUM HAZIRLIĞI

Oturum öncesinde:

- Katılımcılar için kendini sinama testi oluşturun.
- Bu testi pdf belgesi olarak katılımcılara dağıtmak üzere düzenleyin.
- *Örnek sinama testi bu notun sonuna eklenmiştir.*

OTURUM AKIŞI

Oturum Adımları Adım 1

 Süre 5 dakika

Kısa video gösterimi

- Modülün konusuna uygun kısa bir video gösterin;
- Katılımcılardan izledikleri kısa video hakkındaki görüş ve yorumda bulunmalarını isteyin;
- modülün konusuna bağlayın.

Adım 2	Süre 5 dakika
Grup etkinliği - oturuma hazırlık soruları	
	<ul style="list-style-type: none">Rehber - Modül XII'nin başındaki hazırlık sorularını ekrana yansıtın, soruları sorup yanıtlamalarını beklemediğinizi söyleyin.
Adım 3	Süre 30 dakika
İnteraktif sunum	
	<ul style="list-style-type: none">Sunumun amacını açıklayın;Soruşturma yükümlülüğü sunumunuzu gerçekleştirin;Katılımcılardan gelen soruları yanıtlayın.
Adım 4	Süre 5 dakika
Konu toparlama	
	<ul style="list-style-type: none">Sunumunuzu özetleyin; önemli gördüğünüz hususlara vurgu yaparak pekiştirin.
Adım 5	Süre 15 dakika
Soru Cevap Testi	
	<ul style="list-style-type: none">Hazırladığınız testi ekrana getirin; soru ve seçenekleri okuyarak doğru seçeneği bulmalarını isteyin.
Grup Etkinliği 1.1	Yanıt anahtarlı Örnek
	Soruşturma Yükümlülüğü - Deneme Testi

1) Türkiye'nin cezasızlık sorunu açısından yargıçların durumuna ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- Geçmişten gelen bürokrat-yargıç ikili kimliğinin tam olarak yok edilememesi.
- Yargıçların devleti koruma güdüsüyle hareket etmesi.
- Yargının yürütme erkinin etkisi altında kalması.
- Toplumda yargıçlık mesleğine duyulan saygının baskıya neden olması.

2) Savcıların tarafsızlığına ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Savcılar, adalet bakanlığından bağımsız çalışır.
- b) Savcılar insan haklarına uymalı ve bunların korunmasını sağlamalıdır.
- c) Savcılar şüphelilerin hem lehine hem de aleyhine olan delilleri titizlikle araştırmalıdır.
- d) Savcılar her türlü ayrımcılıktan uzak durmalıdır.

3) Yaşam hakkının korunması bakımından kolluğun görev yetkilerini belirleyen yasaların taşıdığı sorunlara ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- a) Kolluğa verilen yetkilerin geniş ve muğlak olması.
- b) Kolluk görevlisinin yeterli ve gerekli ekipmanla donatılmaması.
- c) Yaşamı korumaktan ziyade şüphelinin yakalanması veya etkisiz hale getirilmesini öncelemesi.
- d) Göz yaşartıcı gaz fişeklerinin kullanımına ilişkin standartların bulunmaması.

4) Memurlar, kamu görevlileri veya askeri personelin yargılanmasına ilişkin mevzuat ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- a) Kamu görevlisinin zorla kaybetme suçunu işlediğine ilişkin bir şikayet varsa savcılar resen soruşturma başlatır.
- b) Terörle mücadele kapsamında Cumhurbaşkanının TSK personelini görevlendirdiği durumlarda işlenen suçlar izne tabi değildir.
- c) Kamu görevlisinin işlediği yargısız ya da keyfi infazlar ancak suçüstü hali mevcutsa izin bulunmaksızın soruşturulabilir.
- d) Kamu görevlisinin işlediği işkence suçu ancak suçüstü hali mevcutsa izin bulunmaksızın soruşturulabilir.

5) Aşağıdakilerden hangisi Türk Ceza Yargılamasında yasa ve uygulamanın ürettiği cezasızlık sorununa ilişkin yanlış bir ifadedir?

- a) Bağımsız bir adli kolluğun bulunmaması soruşturmanın etkililiğine gölge düşürmektedir.
- b) Yargı makamlarının failleri kollama eğilimlerinin bulunması cezasızlığı perçinlemektedir.
- c) İşkence ve kötü muamele suçlarının soruşturulmasına kısıtlama kararı verilmesi mağdur ve yakınlarının soruşturmaya katılmasını engellemektedir.
- d) İşkence ve kötü muamele suçlarında zamanaşımı uygulaması bulunmamaktadır.

Grup Etkinliği 1.2

Hazırlık Soruları

- ▶ Etkili soruşturma yükümlülüğüne ilişkin ilkeler nelerdir.
- ▶ Devletler hangi durumlarda etkili soruşturma yükümlülüğü altına girerler?
- ▶ Etkili soruşturmanın özellikleri nelerdir?
- ▶ Devletlerin etkili soruşturma yükümlülüğüne ilişkin olarak İnsan Haklarının Korunması Mekanizmalarının nasıl bir yaklaşımı ve içtihadı vardır?

KAPASİTE GELİŞTİRME DERNEĞİ

Tunus Caddesi 87/8 **Kavaklıdere/ANKARA**

Telefon/Faks: +90 (312) 468 84 60

E-posta: kaged@kaged.org.tr

Web: www.kaged.org.tr